

กระดานข่าว

งานวิจัย ใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

Bangkok Herbarium (BK)

รายสัปดาห์ที่ 4 ประจำเดือนธันวาคม 2561

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และฟิสิกส์พันธุพืช

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

มะเขือดง

Potato Tree, Wild Tobacco, Canary Nightshade, Mullein Nightshade, Velvet Nightshade, Turkey Berry, Salvadora

Solanum erianthum D.Don

SOLANACEAE

ชื่ออื่น : ขากะอ้าย, ขาตาย, หูควาย (ภาคใต้), ฉับแป้ง (สุโขทัย, อุตรดิตถ์), ดับยาง (ภาคกลาง), ฝ่าแป้ง (ภาคเหนือ), มั่งพะไป (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน), มะเขือดง (ขอนแก่น), ลี้มเมื่อเจ้อ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน), สะแป้ง (สิงห์บุรี), ส่างโม่ง (เลย)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้นมะเขือดง จัดเป็นไม้พุ่มผลัดใบตามฤดูกาล ลำต้นมีความสูงได้ประมาณ 1-4 เมตร เปลือกต้นเป็นสีขาว ทุกส่วนของต้นมีขน มีเขตการกระจายพันธุ์จากทางตอนใต้ของทวีปอเมริกาถึง อินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทางตอนเหนือของทวีปออสเตรเลีย ส่วนในประเทศไทยพบขึ้นทั่วไปตามชายป่าละเมาะและที่เป็ด และตามที่รกร้างทั่วไป ที่ระดับความสูงใกล้น้ำทะเลจนถึงระดับความสูง 1,000 เมตร

ใบมะเขือดง เป็นใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปไข่ ขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 8-13 เซนติเมตร และยาวประมาณ 10-25 เซนติเมตร ผิวใบอ่อนนุ่มและมีขนขึ้นปกคลุมอย่างหนาแน่น หลังใบเป็นสีขาว ส่วนท้องใบเป็นสีดอกเลา ก้านใบยาวประมาณ 3-6 เซนติเมตร

ดอกมะเขือดง ออกดอกเป็นช่อบริเวณปลายกิ่ง และจะแยกออกเป็น 2 ช่อ ก้านช่อดอกยาวประมาณ 5-10 เซนติเมตร กลีบรองดอกมี 5 กลีบ เชื่อมติดกันที่ฐาน ส่วนกลีบดอกเป็นสีขาว มี 5 กลีบ อับเรณูเป็นสีเหลือง เกสรเพศผู้มี 5 อัน และเกสรเพศเมียมี 1 อัน เมื่อดอกบานจะมีขนาดกว้างประมาณ 2 เซนติเมตร

ผลมะเขือดง ผลเป็นผลสด ลักษณะของผลเป็นรูปทรงกลม ขนาดประมาณ 1.5 เซนติเมตร ภายในมีเมล็ดลักษณะกลม ผิวมีขีดประเล็ๆ

สรรพคุณ ทั้งต้น ลดการอักเสบจากแผลไฟไหม้ ใบแก้อาการตัวบวม ฟกช้ำ ปวดหัว ปวดฟัน โรคเก๊าท์ วัณโรค ที่ต่อมน้ำเหลืองระยะแรกเริ่ม ฝี แผลเปื่อย แผลไฟไหม้ ผิวหนังอักเสบ แผลเปื่อย ในปาก และใช้ห้ามเลือด ราก แก้บิด แก้ท้องร่วง ขับระดูขาว ผล มีสารสเตอรอยด์ solasodine ปริมาณสูง สามารถสังเคราะห์เป็นยาคุมกำเนิดได้

